

Finansklagenemnda Bank

Avgjørelse FinKN 2022-342

8.4.2022

SpareBank 1 SMN

Innskudd

Oppsigelse av kundeforhold – saklig grunn – opplysninger fra andre.

Klager mottok mange innbetalinger til sin konto fra ulike personer. Disse ble videreført til andre kontoer og til utlandet. Klager forklarte at pengene kom fra venner og familie, og at det gikk videre til utlandet til støtte for livsopphold under pandemien for venner og familiemedlemmer. Klager brukte også sin stesønns konto til dette. Banken varslet klager om at aktiviteten måtte opphøre, og kundeforholdet løp videre. Imidlertid stoppet ikke aktiviteten via klagers kones konto etter det banken kunne se, og banken sa opp klagers konto med to måneders varsel. Klager mente at det ikke var grunnlag for å si opp kundeforholdet. Banken fikk delvis medhold.

Saksfremstilling

Saken gjelder oppsigelse av klagers kundeforhold i banken.

I forbindelse med kundekontroll oppdaget banken at klager i mai 2021 hadde mottatt mange beløp fra ulike privatpersoner i Norge, og som var videreført til utlandet. Banken tok kontakt med klager for å få en nærmere forklaring og for å advare om at aktiviteten måtte opphøre. Klagers konto ble midlertidig sperret frem til den 2.6.21. Banken avdekket videre at klagers stesønns konto i samme bank ble benyttet til å motta penger fra 40 ulike personer med totalt kr 150 000 i perioden 3.–14.6. Disse pengene ble overført videre til klagers konto i en annen bank.

Klager hadde kontakt med banken vedrørende overføringene. Han forklarte at pengene kom fra familie, venner og bekjente og gikk videre til venner og familie i utlandet, som av ulike årsaker hadde det vanskelig i forbindelse med pandemien. Klager bekreftet på bankens oppfordring at aktiviteten ville opphøre. Banken var også i kontakt med klagers kone og stesønn. De opplyste til å begynne med at overføringene skyldes oppstart av en bedrift i Iran. Senere skal klagers stesønn ha endrete forklaring til at han hjalp klager med å overføre penger til klagers familie ved at klager brukte hans Vipps-konto. Klager opplyste til banken at aktiviteten ville opphøre, og banken bekreftet at kundeforholdet besto.

Banken ble, via opplysninger hentet fra kontoen til klagers kone i samme bank, klar over at klagers kone mottok penger fra klagers konto i en annen bank. Pengene ble sendt videre til en konto klager hadde i ytterligere en annen bank og videre til utlandet.

Banken sendte et oppsigelsesvarsel den 21.12.21. Klager bestred at det var grunnlag for oppsigelse da han ikke hadde benyttet sin konto i strid med avtalen med banken.

Klager har anført at den aktuelle aktiviteten inn og ut av hans konto er avsluttet slik avtalt med banken, og at det ikke er grunnlag for å si opp kundeforholdet hans. Overføringene ble foretatt fra familie og venner i Norge til familie og venner i Iran og andre steder i verden i forbindelse med pandemien. Pengene ble overført til dekning av økte utgifter for mottaker og fordi bankvesenet fungerer mye dårligere der enn her. Klager opplyser at han aldri har ment å gjøre noe som har

tilknytning til hvitvasking eller terrorvirksomhet, og har bare et ønske om å kunne etablere seg med et godt liv i Norge med sin familie. Som følge av dette går også lånet til opphør, og familien er bekymret for huset. Han får ikke lån i annen bank. Dersom banken ønsker informasjon ut over det han har gitt, kan banken gjerne foreta undersøkelser da han ikke har noe å skjule.

Finansforetaket har anført at klager har benyttet nærstående sine kontoer til samme aktivitet som han selv holdt på med før kontoen ble sperret. Banken mener dermed at han har brutt avtalen om at den mistenkelige aktiviteten skulle opphøre. Banken har derfor både rett og plikt til å avvikle hele kundeforholdet; Det er hverken gitt en tilfredsstillende redegjørelse for midlenes opprinnelse og anvendelse, og den mistenkelige adferden har ikke opphørt som avtalt, jf. hvitvaskingsloven § 24 fjerde ledd og finansavtaleloven § 21. Dersom lånet ikke ble flyttet innen en viss dato, ville banken sende ut et varsel om at lånet ble brakt til forfall, jf. avtales pkt. 4.1 bokstav f og 4.2, samt finansavtaleloven § 52 første ledd bokstav a, jf. tredje ledd. Banken la til grunn at klager kunne få lån i annen bank.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Banken plikter i medhold av bestemmelser i hvitvaskingslovens kapittel 4 å gjennomføre kundetiltak og løpende oppfølging av sine kunder. Løpende oppfølging etter § 24 første ledd omfatter blant annet overvåking av transaksjoner med sikte på å finne ut om disse er i samsvar med innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art. Dersom tilfredsstillende kundetiltak ikke lar seg gjennomføre, har banken etter hvitvaskingsl. § 24 fjerde ledd plikt til å avvikle kundeforholdet. Plikt til avvikling av kundeforhold etter hvitvaskingsl. § 24 fjerde ledd gir banken saklig grunn for oppsigelse av avtaler om innskudd og betalingstjenester i medhold av finansavtalel. § 21.

Bakgrunnen for bankens spørsmål til klageren 31.5.21 var transaksjoner på klagerens konto i form av innbetalinger, ofte via Vipps, fra flere privatpersoner i Norge og videreføring av beløpene til andre betalingstjenestetilbydere eller til mottakere i utlandet. Noen transaksjoner kom inn på klagerens konto via ektefellens konto. Klageren har forklart at transaksjonene var ledd i formidling av penger fra familie, venner og bekjente i Norge til livsopphold for venner og familie i utlandet. Etter varsel fra banken 1.6.21 om at virksomheten måtte opphøre, bekreftet klageren dette. Senere er det oppdaget tilsvarende virksomhet på konto i banken tilhørende klagerens stesønn, med klagerens konto i annen bank som avsender og mottaker av penger. Virksomheten fortsatte også på ektefellens konto i banken, med transaksjoner til og fra klagerens konti i andre banker.

Klagerens kone og stesønn ga i første omgang en annen forklaring på transaksjonene enn den klageren ga.

Banken sendte klageren varsel om oppsigelse 21.12.21. Oppsigelsen er begrunnet med at klageren ved å benytte konti tilhørende kone og stesønn, har brutt avtalen med banken om å avslutte aktiviteten. Oppsigelsen omfatter klagerens konti og lån i banken. Iverksettelse av oppsigelsen er utsatt i påvente av Finansklagenemndas uttalelse i saken.

Overfor nemnda viser banken til at den ikke har fått klarhet i opprinnelsen til og anvendelsen av midlene som har passert klagerens konto. Bruken av kontoen er ikke i samsvar med tidligere kundeerklæring om at kontoen skulle brukes som lønnskonto, og at klageren ikke ville motta andre innbetalinger som overstiger kr 50 000 per år. Dette gir banken rett og plikt til å avvikle kundeforholdet etter hvitvaskingsloven § 24 fjerde ledd og saklig grunn for oppsigelse av avtaler om innskudd og betalingstjenester i medhold av finansavtalel. § 21. Selv om klagerens egen konto i banken ikke er benyttet i virksomheten etter bankens advarsel 1.6.21, fremgår det at

virksomheten har fortsatt med konti tilhørende nærstående, og med klagerens konti i andre banker involvert. Transaksjoner på konti som tilhører ektefellen og stesønnen er formelt sett ikke klagerens ansvar. Det er heller ikke opplyst om ektefellens og stesønnens konti fortsatt består i banken. Når den virksomheten som banken advarte mot 1.7.21 er videreført på annen måte med klageren som aktør, mener nemnda at banken har saklig grunn for oppsigelse av avtale om innskudd og betalingstjenester i medhold av finansavtalel. § 21, jf. hvitvaskingsloven § 24 fjerde ledd.

Oppsigelsen omfatter også klagerens lån og VPS-konto i banken. Nemnda har i FinKN 2021-946 lagt til grunn at avvikling av kundeforhold etter hvitvaskingsloven § 24 fjerde ledd omfatter kundens låneavtaler i banken. Det følger av hvitvaskingsforskriften § 4-13, som ble tilføyd 31.5.21 og som trådte kraft 1.7.21, at banken "kan gjennomføre en delvis avvikling av kundeforholdet, ved å begrense eller sperre konkrete produkter og tjenester relatert til de kundetiltak som ikke lar seg gjennomføre", jf. § 4-13 første ledd. Nemnda forstår denne bestemmelsen som en nyansering av lovens § 24 fjerde ledd om plikt til avvikling av kundeforholdet. Kundetiltakene i denne saken gjelder innskuddskonti og betalingstjenester knyttet til disse. Slik nemnda forstår saken, er det ikke gjennomført kundetiltak knyttet til klagerens lån og VPS-konto i banken. Klageren mener at det ikke er grunnlag for oppsigelse av noen del av kundeforholdet, men er spesielt opptatt av problemer som vil oppstå dersom også lån sies opp. Det er ikke opplyst enkeltheter om klagerens lån i banken, men det fremgår at det i hvert fall dreier seg om boliglån. Slik saken er opplyst, mener nemnda under en viss tvil at det er grunn til å unnta klagerens boliglån fra oppsigelsen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Banken gis delvis medhold.

Ved behandlingen deltok Trygve Bergsåker (leder), Knut Bjerve (selskapsrepresentant) og Bodil Kristoffersen (forbrukerrepresentant).